

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

- Anderman, T. 2001. Funbo kyrka 800 år.
Antikvariskt Topografiskt arkiv, Riksantikvarieämbetet, Stockholm. (ATA)
- Englund, I. & Pettersson, C. 1982. Funbo kyrkogård. (Bilaga t. K.-st. protokoll 1982-10-24)
- Enblom, W. 1953. Funbo kyrka. Upplands kyrkor. Konsthistorisk vägledning. Del IV. Stiftsrådet i Uppsala ärkestift, 1953.
- Upplandsmuséet (ULM): protokoll, handlingar, fotografier
- Församlingens kyrkoarkiv (KA): handlingar under signum O, kyrkogårdskartor, O1a:19-20
- A.H. 1898. Förslag till utvidgning af Funbo församlings kyrkogård. Funbo 1898.
- K.J.E. 1919. Karta över Funbos kyrkogård.
- K.J.E. 1928. Karta över Funbos kyrkogård.
- Lindgren, B. & Liljebäck, S. 1958. Karta över Funbo kyrkogård och närmaste omgivning i Funbo socken av Uppsala län.
- Karlén, 1964. Karta över Funbo kyrkogård.

3.2 Kronologisk förteckning

Period Årtal	Händelse	Källa
1180-talet	Kyrkan byggs. Virke till takkonstruktionen fälls 1180-82	Anderman s. 3
1200-tal	Dopfunten av kalksten. I funten fanns 1608 en kopparkittel.	Anderman s. 7
1301	Återinvigning av altaret	Anderman s. 3
1250-1350	Sakristian och vapenhuset byggs.	Anderman s. 17
1347-48	Ombyggnadsarbeten och förlängning av kyrkan åt väster. De gotiska takstolarna med treklöverbladsformat innertak över långhuset byggs. Höjning av väggarna och korgavel med tegelmurverk Valven målas med figurer och ornament	Anderman s. 8
1417	Inköp av en kyrkklocka och klockrep	Anderman s. 28
1421	Klockstapeln tjäras	Anderman s. 28
1432	Inköp av fönster till sakristian	Anderman s. 17
1453	Årtal målat på ”altarbågen”	Anderman s. 21
1442	Arbete med takspån på kyrkan	Anderman s. 16
1443	Tegelvalven börjar att slås i kyrkan.	Anderman s. 16
1444	Byggnadsarbeten	Anderman s. 17
1459	Byggnadsarbeten, spånarbeten, tjära	Anderman s. 17
1453	Arbete med tegelvalv i kyrkan	Anderman s. 16
Före 1470-talet	Kyrkan får en takryttare. 1470 omtalas kostnader för takryttaren	Anderman s. 27
1600-tal	Kyrkogården var hälften som stor som nu och	Englund & Pettersson (1982)

	omgiven av täckt bogårdsmur med stigluckor i söder, väster och norr.	Rhezeli bild (1635)
1629	Ny predikstol (nuvarande) köptes till kyrkan.	Anderman s. 31
1633	En kyrkklocka gjuts och skänks till kyrkan	Anderman s. 28
1643	Takryttaren skadas i en storm	Anderman s. 27
1646	Reparation av takryttaren. Läktaren byggs i kyrkan	Anderman s. 27,35
1663	En ny klockstapel byggs	Anderman s. 28
1676	Uppförande av nya bänkar i kyrkan.	Anderman s. 36
1680	Billes gravkor byggs öster vinkeln mellan kyrkan och vapenhuset.	Anderman s.43 Englund & Pettersson, s. 13 Johan Hdorphs afritningar av Funbo kyrka år 1680.
1681	Reparationsarbeten på takryttaren	Anderman s. 27
1683	Klockstapeln blåste omkull. Två av de tre klockorna slogs sönder.	Anderman s. 28
1684	Reparationsarbeten på takryttaren	Anderman s. 27
1685-88	Den nuvarande klockstapeln byggs.	Anderman s. 28
1686	Reparation av fönster i västra gaveln.	Anderman s. 37
1699	Reparation av Billes gravkor. Texttavla av grå kalksten	Anderman s.43
1700-tal	På kyrkogården fanns magasin för tiondet, de s.k. "Kyrkhärbärgen", men också bårhus och benhus	Anderman, s. 42 Englund & Pettersson, s. 14
1731	Takryttaren rivs och hålet i taket sätts igen.	Anderman s. 28
1741	Sydost om kyrkan vid den äldsta muren uppfördes ett gravkor av trä (Posseska graven) av friherrinnan Bielke på Lövsta.	Anderman, s. 43
1743	Ett benhus av trä uppfördes	Anderman, s. 42
1745	Dörren i västra gaveln togs upp. Fönstret byggdes om. Ingången i västra gaveln blev huvudentre	Anderman s. 37
1745-46	Fönstern i koret och absiden förstoras. Fönstert under läktaren (mot koret, södra sidan) gjordes bredare med ny karm och båge.	Anderman s. 37
1747	Igenmurning av två små fönster vid predikstolen på södra fasaden murades igen och ett nytt stort fönster togs upp. Nytt fönster togs upp på norra fasaden.	Anderman s. 37
1759	Klagomål på sockenstämman över oordningen på kyrkogården. Klockaren fick slå och bärja hö från kyrkogården, men skulle se till att inga kreatur kom in och betade.	Englund & Pettersson, s.22
1762-64	Restaurering av kyrkan.Kyrkan vitmålades invändigt, både valv och väggar. Korskranket och en anslutande läktare togs bort. Valvbågen mellan långhuset och koret breddas och höjs för att skapa en större öppning.	Anderman s. 22, 36, 38

1765	Norra altaret vid ingången till koret togs bort.	Anderman s. 36
1781	Orgel byggs och placeras på läktaren. En mindre orgel fanns i kyrkan redan på 1600-talet.	Anderman s. 35
1788	Ett gravkor uppfördes för bruksägaren Johan Wegelin till Halkved. Det utnyttjades av släktena Wegelin, Hallqvist och Didron fram till slutet av 1800-talet	Anderman, s. 43 Englund & Pettersson, s. 14
Omkring 1800	Träd planterades för första gången	Anderman, s.42
1808-14	Klockstapeln byggs om till sitt nuvarande utseende.	Anderman s. 28
1813	Omgjutning av storklockan	Anderman s. 29
1814	Lillklockan gjuts om.	Anderman s. 29
1821	Stigluckorna togs bort eftersom de var ”otjänliga och vanprydande”	Anderman, s. 42
1822	Fönstert på absidens södra sida muras igen. Nytt stort fönster öppnas i absidens östra del. Ny predikstol anskaffas. Ett nytt fönster tages upp på norra fasaden samtidigt som det äldre fönstert görs större. Kyrkan vitmålades invändigt.	Anderman s.6, 32, 37, 38
1823	Predikstolen tages bort och lades in i klockstapeln.	Anderman s. 32
1826	Lillklockan gjuts om	Anderman s. 29
1832	Posseska gravkoret hade förfallit och togs bort	Anderman, s. 43
1834	Storklockan gjuts om till sitt nuvarande utförande	Anderman s. 29
1837	Församlingsbor uppmanades att skänka syrenbuskar som kyrkvärden skulle plantera.	Andersman, s. 42
1837	Ingången till långhuset från vapenhuset murades igen. Vapenhuset blev materialbod. Dörren flyttas till sakristians ingång. Bänkar sattes i gången mot vapenhuset. Vindfång eller avbalkningbygdes vid dörren i västra gaveln.	Anderman s. 37
1852	Inbrott i kyrkan då murverket vid sakristians dörr skadas. Sakristians dörr och fönsterluckor förstärktes. Ett skåp i väggen sattes igen.	Anderman s. 33
1866	Gravhällen som nu står i vapenhuset, togs upp ur kyrkans golv.	Anderman s. 6
1866	Runsten som tjänstgjort som tröskel mellan vapenhus och kyrka, restes vid Didronska gravkorets västra vägg	Englund & Pettersson, s. 4
1870	Ny orgel	Anderman s. 44
1886	Fällning av en del stora träd diskuterades, men man beslöt att bara kvista och toppa träden närmast kyrkan.	Englund & Pettersson, s. 22
1887	Kyrkostämman beslutade att föra bort depå av	Englund & Pettersson, s. 22

	befintlig uppbruten sten och annat skräp från kyrkogården samt att anlägga ordentliga gräsmattor på framsidan av kyrkogården.	
1891	Gamla predikstolen är under reparation. Återtransporteras till kyrkan 1892.	ATA
1896	Stor restaurering av kyrkan. Fönstret i absidens östra del minskas till sin nuvarande storlek. Framtagning, restaurering och ommålning av valven. Altarskåpet monteras ned för restaurering. Nutt altare och altarring. Predikstolen från 1822 säljs och den gamla återmonteras. Bänkinredningen byggs om. Dörrarna från 1676 behövs. Läktarens utstickande delar på norra och södra sidan rivs och den får sin nuvarande form. Nuvarande vindfång vid västra gaveln byggs. Dörröppningen mellan långhuset och vapenhuset öppnas igen. I norra väggen högs upp en nisch för kaminen som tidigare stått där predikstolen nu står.	Anderman s.6, 21f, 25. 32, 37, 38
1896	Lillklockan gjuts om till sitt nuvarande utförande.	Anderman s. 29
1900	Altarskåpet monteras tillbaka vid altaret	Anderman s. 25
1900	Kyrkogården utvidgades 22 meter västerut varvid den gamla stenmurens västra sida revs. Mot landsvägen sattes grindar och staket av järn upp och det är tänkbart att järnstaketet också följde den nya gränsen västerut. En häck planterades också utefter den nya västra gränsen.	Anderman, s. 42 A.H. K.J.E. Englund & Pettersson, s. 15-16
1919	Karta visar en kyrkogård med häckar runt gravkvarteren och grusgångarna väster om kyrkan, framför huvudingången. Trädkransen med vissa luckor löper endast runt den äldre delen av kyrkogården och två solitära träd flankerar kyrkporten. Runt kyrkan finns planterat strödda mindre solitära träd eller buskar. Familjegravar utritade på norra sidan, samt längs muren på västra och södra sidan.	K.J.E., 1919
1920	Kommunalstämmans ordförande Otto Söderman fick anlägga större familjegrav alldeles intill kyrkans södra sida.	Englund & Pettersson
1921	Ny orgel	Anderman s.44
1925	Elektricitet installeras i kyrkan. El-värme monteras. Väggarna var sotiga efter eldning i kaminer.	Anderman s. 43 ATA

1927	Konsveringsarbeten på kalkmålningar då övermålning från 1890-talet togs bort	ATA
1928	Flyttning av norra kyrkogården.	ATA
1928-58	Mur ersatte häck längs kyrkogårdens gräns mot landsvägen. En liten byggnad uppfördes öster om muren och en öppning togs upp i muren på östra sidan.	K.J.E. Lindgren & Liljebäck
1929-1930	Kyrkogården utvidgades norrut och den norra muren flyttades till den sträckning den har idag utefter gränsen mot nuvarande församlingshem och Klockarbol. En rad av lindar planterades på insidan av häck och mur längs den nya sträckningen.. Familjegravarna på nya delen var omgärdade av thuja- eller buxbomshäckar. Buskar eller mindre träd i grupp prydde den nya kyrkogårdens hörn. På kyrkans södra sida fanns långa rabatter och två granar. Ett par träd borttagna på kyrkogårdens äldsta del.	Anderman, s. 42 K.J.E., 1928
1937	Konsveringsarbeten på en begravningsfana.	ATA
1939	Friläggning och undersökning av källaren under sakristian.	ATA
1941	Renovering av triumfkrucifix och tre porträtt.	ATA
1940 och 50-tal	Förändringar i indelning av gravfält på 1930-års utvidgning, vilket resulterade i fler familjegravar och gångvägar samt trekanten norr om Didronska gravkoret. På kyrkogårdens västra del genomfördes dräneringar i samband med arbetena. Kyrkogårdsmuren förlängdes fram till entrén mot landsvägen..	Englund & Pettersson Lindgren & Liljebäck
1950	Elektricitet installeras i klockstapeln. El-ringning	Anderman s. 43
1958	Utvidgning av kyrkogården	ATA
1959	Ny landsväg (väg 282) med sträckning söder om kyrkan, togs i bruk.	Englund & Pettersson, s. 12
1962	Kyrkogårdens nyaste del i väster invigdes. Den blev muromgärdad och en trädkrans av lind planterades utanför dess södra och västra sida. En silverpil planterades invid den brunn och vattenkar som anlades. 2 ginnala lönnar planterades i varsitt hörn.	Anderman, s. 42 Karlén
1962	Ett anbud om fällning av 20-talet stora träd antogs.	Englund & Pettersson, s. 23
1962	Funbo kyrkostämman beslöt att utse en kyrkogårdsnämnd	Englund & Pettersson, s. 24
1963	Konsveringsarbeten på 6 medeltida träskulpturer	ATA
1963	Utvändigt underhåll av puts. Nya fönsterbleck av koppar, mm	Funbo kyrkoarkiv

1966	Ny elvärme installeras i kyrkan	Funbo kyrkoarkiv Anderman s. 44
1966	Invändig restaurering och rengörning i kyrkan. Väggar och valv rengjordes. Kyrkbänkarna skrapades rena från gammal färg.	Anderman s. 44
1964	Beslöts vid kyrkofullmäktige att plats för urngravar i första hand skulle upplåtas i den häckomgärdade trekanten norr om Didronska gravkoret. 7 träd har tagits ner i raden med gamla träd i öster och söder. Likaså har de gamla träden framför kyrkporten tagits ner.	Englund & Pettersson, s. 20 Karlén
1966	En bild av Jesu dop tages bort på norra väggen vid ingången till koret. Större invändig restaurering med rengörning av väggar och valv, skrapning av färg på bänkar mm. Skåpet i väggen i sakristian frilades. Ny orgel Nytt trägolv i sakristian utfört med brädor som hämtades från ett rivningshus i Uppsala.	Anderman s. 24, 33, 44, muntl
1982	Renovering och underhåll av fönster	Funbo kyrkoarkiv
1982	150-åriga almar fällt p.g.a. almsjuka	Englund & Pettersson, s. 23
1983	Nytt takspån på transformatorbyggnaden samt sakristians östra takfall	Funbo kyrkoarkiv
1984	Nytt takspån på långhuset och korets södra takfall. Tjärstrykning av spån på vapenhuset. Montering av stuprör och hängrännor. Isolering på valvens ovansidor..	Funbo kyrkoarkiv
1988-89	Altarskåpet restaurerades	Anderman s. 6
1989	Reparation av kyrkogårdsmuren	ATA
1989	Utvändig restaurering och underhåll av fasader, fönster, dörrar och tak på kyrkan och gravkoret. Nya hängrännor och stuprör som ersatte äldre.	Funbo kyrkoarkiv
1990-talets börja	Hela kyrkogårdsmuren lades om. Öppningen mot öster lades igen och istället anlades en öppning med grind på murens norra sida, mot församlingshemmet.	
1990-91	Konserveringsarbeten av träskulpturer	ATA
1997	Tjärstrykning och underhåll av spån på kyrkan	Funbo kyrkoarkiv
1998	Målning av fönster och ytterdörrar i kyrkan. Målning och tjärstrykning på klockstapeln.	Funbo kyrkoarkiv
1998	Tillstånd enligt lagen om kulturminnesvård för utbyggnad av parkeringsplats vid Funbo kyrka. Öppning i muren togs upp och en ny tillverkad järngrind kom på plats vid parkeringsplatsen.	ULM, 1998-04-22
1999	Nytt elsystem och elvärme i kyrkan. Nytt elsystem i klockstapeln.	Funbo kyrkoarkiv
2000	Tillverkning av nya inre dörrblad till pardörren i västra enterns vindfång. Vindfånget isoleras.	Anderman s. 37 Funbo kyrkoarkiv.

2002	Den nyanlagda minneslunden invigs	
2002	Nytt spån på korets och långhusets norra takfall. Tjärstrykning av allt spån på tak. Reparation av taktäckningen på nederdelen klockstapeln. Tjärstrykning.	Funbo kyrkoarkiv